

'Ik had mijn moeder nooit een wappie moeten noemen'

Marthe Walter schreef *Ik wil gewoon mijn moeder terug*, nadat haar moeder verdween in de fabeltjesfuk van complotdenkers. Nu zoeken ze naar nieuwe omgangsvormen. 'Mama van vroeger bestaat niet meer.'

Tekst IRIS PRONK
beeld JILDIZ KAPTEIN

Marthe Walter heeft een leuke moeder, zo blijkt uit de proloog van haar boek. Trudy is charmant, creatief, ze maakt veel kleding zelf. En ze is attent: vroeger deed ze soms briefjes in Marthes broodtrommel om haar een fijne dag op school te wensen. En sterk: na een vechtscheiding voedde ze Marthe en haar broer en zus in haar eentje op. Ze was opgeleid tot verpleegkundige, kostwinner, vader en moeder in één. Haar spiritualiteit is kenmerkend: Marthe groeide op met meditatiekussens en klankschalen. Als kind danste ze op de muziek van Osho, ook wel bekend als goeroe Bhagwan Shree Rajneesh. Kranten las Trudy niet, en ook het tv-journaal sloeg ze jarenlang over.

Waarom was je moeder een nieuwsmijder?

"Ze is heel gevoelig, heeft een soort hypersensitiviteit. Ze kon er niet meer tegen, ze moest huilen van al die oorlog en ellende. Ze vond het negatieve energie."

In een café in Breda vertelt Marthe over haar boek *Ik wil gewoon mijn moeder terug. Hoe we elkaar kwijtraakten door polarisatie*. Daarin beschrijft ze openhartig, soepel en helder hoe zij en Trudy sinds corona uit elkaar zijn gedreven en hoe pijnlijk dat was. Moeder en dochter waren heel close, ze maakten ook een podcast samen, over de relatie van kinderen met hun overleden moeder. Totdat corona barstjes veroorzaakte in hun contact, en daarna een hevige breuk. Trudy werd een antivaxer en geloofde steeds meer complottheorieën. Haar radicalisering voltrok zich volgens een bekend patroon. Ze begon met het doorsturen van alarmerende berichten op sociale media over de schadelijke werking van vaccins. Berichten waarin wetenschappers leugenaars werden

genoemd en waarin de coronamaatregelen werden vergeleken met de Holocaust.

Ook zette ze de stap van online naar offline: ze ging demonstreren tegen het coronabeleid met 'gelijkgestemden'. Op haar Instagram poste ze foto's van protestborden met teksten als 'Regering QRijg de Tering', 'Mijn vrijheid eindigt niet waar jouw angst begint' en 'Mengele is back' (bij een foto van de toenmalige Nederlandse minister van Volksgezondheid). Marthe zag haar moeder ook in de richting drijven van QAnon, een grote, uit Amerika afkomstige samenzweringstheorie die andere complotten inkapselt. Kern is dat een kwaadaardige, satanistische en pedoseksuele elite streeft naar wereldheerschappij. De redding moet komen van Donald Trump.

Inmiddels heeft Trudy zich aangesloten bij de groeiende groep 'autonomen'. Dat zijn mensen die de Nederlandse samenleving de rug toekeren. Ze leven 'vrij' en volgens hun eigen regels, beschermd door een ambassadebord in de tuin.

Kun je verklaren waarom je moeder in complottheorieën is gaan geloven?

"Dat komt, denk ik, in de eerste plaats door algoritmes. Dat heeft Arjen Lubach (*in het satirische tv-programma 'De avondshow'*, red.) mooi laten zien in zijn uitzending over de fabeltjesfuk: als je één filmpje aanklikt, krijg je daarna steeds heftiger filmpjes en berichten aanbevolen. Want die algoritmes werken niet op positieve emoties, maar op angst en boosheid. Binnen drie kliks zit je midden in de complotten.

"Tijdens corona is de schermtijd ook verhoogd, veel mensen zaten urenlang op internet. Ik denk dat het bij mijn moeder zo is begonnen: ze realiseerde zich niet dat ze al klikkend een pad in werd getrokken. Ze is van een andere generatie. Wij hebben op school geleerd: dit is een valide internetbron, dit is een beetje shady. Maar zij niet."

Was je moeder vóór corona een angstig iemand?

"Nee, helemaal niet. Mijn moeder had vroeger oneliners als 'Vertrouw maar op het universum' en 'Wat moet gebeuren, gebeurt toch wel'. Maar tijdens corona zijn mensen die geen vaccins wilden, zich buitengesloten gaan voelen. En met die avondklok en regeltjes waren ze opgesloten. Dan is het heerlijk als iemand zegt: 'Kom, we gaan protesteren en op potten en pannen slaan'.

"Ik geloof dat mijn moeder er naïef en onschuldig in is gestapt, met nobele intenties."

Maar die complottheorieën zijn toch niet nobel? Die kun je kwaadaardig noemen.

"Ik hoorde schrijfster en activiste Naomi Klein laatst zeggen: 'Complotdenkers hebben de feiten fout, maar de emoties kloppen.' Dat vind ik mooi gezegd. Het klopt bijvoorbeeld niet dat er via het vaccin ook een microchip in je bovenarm werd geïmplant, zoals sommige mensen geloven. Maar de angst die eronder zit, is begrijpelijk. Kijk om je heen: er is veel om bang voor te zijn, de toeslagenaffaire is echt gebeurd, de vorige regering heeft veel fouten gemaakt. Complottheorieën appelleren aan reële angsten."

Je zou kunnen zeggen: door desinformatie te verspreiden, werkt je moeder mee aan de ondermijning van de democratie...

"Ik geloof dat mijn moeder altijd goede intenties heeft gehad. Zo van: dit is heel erg, de mensen moeten dit weten. Ze stuurde die berichten door uit angst en bezorgdheid. Mijn broer, zus en ik vonden haar rete-irritant, met al die nachtelijke e-mails en apps. Maar als ik daar nu over nadenk, dan is de ondertitel 'liefde'. Zij maakte zich zorgen over ons. Misschien wel terecht.

"In 2023 werd mijn zus ernstig ziek. Ze kreeg een dubbele longembolie met bloedproppen die door haar hart en hersenen schoten. In 2021 had ze het AstraZeneca-vaccin gekregen. We zullen nooit weten of dit vaccin een van de oorzaken was, zoals mijn moeder stellig geloofde. Maar feit is wel dat AstraZeneca in Nederland op zeker moment werd afgeschaft, omdat het in zeldzame gevallen bloedproppen of trombose kon veroorzaken. Mijn zus is nu aan het herstellen, maar heeft een flink deel van haar gezondheid moeten inleveren."

Op een dag blokkeerde je moeder jou en hadden jullie tien maanden geen contact. Ze verkiest 'die fucking wappies' boven haar eigen dochter, schrijf je boos en gekwetst.

"De ruzie begon toen zij rare berichten ging plaatsen op LinkedIn, het zakelijke platform voor onze gezamenlijke podcast. Die heette 'Even aan mijn moeder vragen' en was heel succesvol, we hadden tienduizend luisteraars en ik besteedde er veel tijd aan. We hadden een heldere werkafpraak: geen complotten op LinkedIn. Toen zij dat toch deed, was ik erg kwaad, ja. Toen dacht ik: dan verkies je dat dus boven de relatie met je kind.

"Nu ik daarop terugkijk, denk ik: daar zat ook arrogantie in. Zo van: wij zijn jouw kinderen dus wij hebben prioriteit nummer 1. Maar dit gebeurde toen ik tussen de 28 en 30 jaar was; dat is eigenlijk een fase waarin je helemaal op eigen benen gaat staan. En waarin je niet meer kunt verlangen dat je in de top drie van je moeders prioriteitenlijst staat. Zij heeft haar eigen zaak, haar eigen leven, haar eigen wereldbeeld. Het is een kwestie van loslaten, ja, van beide kanten."

Jij leed aan 'polarisatiepijn', net als vele ande-

Een markant interview, een vijfsterrenrecensie of een ander straf boekenverhaal voor een luie middag in de hangmat

ZOMERLEZEN

Marthe Walter, *Ik wil gewoon mijn moeder terug. Hoe we elkaar kwijtraakten door polarisatie*, Atlas Contact, 200 p., 22,99 euro

'MIJN MOEDER IS VAN EEN ANDERE GENERATIE. WIJ HEBBEN OP SCHOOL GELEERD: DIT IS EEN VALIDE INTERNETBRON, DIT IS WAT SHADY. MAAR ZIJ NIET'

ren in vergelijkbare relaties. Beschrijf eens wat dat is.

“Ik geloof dat ik het woord zelf heb uitgevonden, toen ik leed onder de verwijdering tussen mij en mijn moeder. Het is een combinatie van verdriet, boosheid, machteloosheid, heimwee en houden van. Een soort liefdesverdriet. Bij iedereen is het een andere cocktail, afhankelijk van de relatie die je met de ander hebt. Toen ik concrete hulp zocht, kwam ik uit bij Roott.nl, een matchingplatform voor holistische zorg. Dat is mijn advies aan anderen met polarisatiepijn: als je er niet uitkomt, zoek hulp. Want zo'n gepolariseerde relatie is pijnlijk en ingewikkeld.”

Na een boze periode ging je milder naar je moeder kijken, met empathie. Hoe ging dat?

“Op een gegeven moment realiseerde ik me: wij, mijn broer, zus en ik, zijn steeds met mijn moeder in discussie gegaan over de feiten. Maar die feiten boeien eigenlijk niet, want wat zij voelt, is echt. Ineens realiseerde ik me: mijn moeder slaapt al maanden slecht uit stress en angst. Dat vond ik heel verdrietig.”

Polarisatie is ook een kwestie van taal. Jij noemde je moeder een 'wappie', zij maakte daar 'snappie' van en vond jou een 'schaap' of 'overheidsslaaf'. Jij liet je 'onderdrukken'

'MIJN BROER, ZUS EN IK VONDEN HAAR RETE-IRRITANT, MET HAAR NACHTELIJKE E-MAILS EN APPS. INTUSSEN BEGRIJP IK DAT ZE BEZORGD WAS OM ONS'

en 'muilkorven', vond ze.

“Pas toen ik dit boek ging schrijven, realiseerde ik me hoe invloedrijk de taal is geweest. Met terugwerkende kracht denk ik: we hadden haar geen 'wappie' moeten noemen. Daar begint de polarisatie. Geen wonder dat mensen zich buitengesloten voelen, als je zulke stickers op ze gaat plakken. Dat is gevaarlijk.

“Maar de groep waarin mijn moeder zit, labelt ons ook. Aan beide kanten zijn we anderen in hokjes gaan stoppen. Hier hebben mijn moeder en ik later over gesproken, ik vroeg haar: hoe moet ik je dan noemen? Toen zei zij: 'Noem mij maar mama'. Dat vond ik heel mooi. Zo leggen we de nadruk op wat er wél is, namelijk dat zij nog steeds mijn moeder is.”

Je hoopt met je boek ook anderen met polarisatiepijn te helpen. Wat zijn je adviezen?

“Gebruik die polariserende woorden niet meer. Een woord als 'wappie' staat tussen jou en de ander in, dat is een obstakel waardoor je de ander niet meer volledig ziet. In mijn boek heb ik ervoor gekozen om situaties neutraal en concreet te beschrijven, zonder oordeel of frame. Dus wij kijken samen naar witte dingen in de lucht. Ik zie wolken, mijn moeder ziet chemtrails, punt. (*chemtrails zijn giftige sporen die door vliegtuigen verspreid worden, volgens sommige complottheorieën, red.*)

“En kies voor de liefde, in plaats van voor de verschillen. Ik dacht steeds: we moeten het eens worden, maar dat is eigenlijk geen voorwaarde voor een relatie. Je kunt beter kijken naar wat je wél nog met elkaar wilt.”

Je hebt je boek vóór publicatie aan je moeder voorgelezen. Heb je zelf-censuur toegepast?

“Nee, eigenlijk niet. Al heb ik sommige complotten iets zachter gemaakt, ik wilde niet dat dit

boek schadelijk zou zijn voor haar carrière. Maar ik ben verder heel eerlijk geweest. Ik dacht wel: alles wat ik opschrijf, moet ik haar in haar gezicht durven zeggen. Vandaar dat voorlezen.”

Jullie relatie was een tijdje 'een gedoogbeleid', schrijf je. Voelt dat nog steeds zo?

“Nee, dat geloof ik niet. In het begin, na die breuk van tien maanden, wilde ik afspreken om het over allerlei dingen niet meer te hebben. Toen moesten we erg opletten, voor je het wist hadden we weer een discussie. Maar die voorzichtigheid is er nu af, we kunnen ook weer met elkaar lachen. Mijn moeder is ook milder geworden in de complotten.

“Maar onze relatie is niet meer zoals vóór corona. Toen ging ik voor bijna elk besluit bij mijn moeder langs, van 'zal ik deze schoenen kopen' tot 'zal ik deze baan nemen'. Ze zat, bij wijze van spreken, in de ondernemingsraad van mijn leven, ik had de neiging om steeds haar goedkeuring te zoeken. Dat doe ik niet meer. We waren allicht te close, nu hebben we meer afstand. Ik heb een soort volwassenheidsslag gemaakt, dat is gezond.”

En: heb je inmiddels je moeder terug?

“Nee, dat denk ik niet. Ik denk dat de moeder die er ooit was ... dat die niet is teruggekomen. Maar er is een nieuwe moeder voor in de plaats gekomen. Dat is op zich een normaal proces, we veranderen allemaal continu. Soms kijk je met heimwee terug. Maar het is ook mooi om dat oude beeld los te laten en elkaar steeds opnieuw te ontmoeten. Dat is de uitdaging: je telkens weer verbinden met de persoon die de ander is geworden. Ik heb geleerd dat je steeds opnieuw kunt beginnen.”

Moeder Trudy: 'Tranen met tuiten gehuild'

Ze is blij met het boek van haar dochter, schrijft Trudy Hommel (1964), de moeder van Marthe Walter. “Ik vind het betekenisvol en oprecht.” Trudy heeft geen vertrouwen in 'de mainstream media', daarom wilde ze niet worden geïnterviewd. Maar ze was wel bereid schriftelijk vragen te beantwoorden én op de foto te gaan.

Wat betekent het boek van Marthe voor jou?

“We denken nog steeds verschillend over sommige dingen, maar het voelt alsof Marthe door het schrijven andere vragen aan mij is gaan stellen. Marthe luisterde misschien wel voor het eerst zonder oordeel naar

mijn kant van het verhaal. Het leverde een nieuw perspectief op van twee kanten. Ik heb me erg gezien gevoeld. Er zit heel veel liefde in.”

Wat doet het boek met jullie relatie?

“Het werkt verbindend. Ik vind het ook stoer. Ik hoopte altijd dat ik mijn kinderen kon leren om een eigen blik op de wereld te ontwikkelen. Het is mooi om te zien dat dat gelukt is, zelfs al is het pijnlijk dat ze een andere keuze maken dan ik als moeder maak. Het vraagt veel lef om een boek uit te brengen dat zo raakt aan wat er nu in de wereld speelt.”

Marthe had veel last van 'polarisatiepijn'. Jij ook?

“Ik was zelf niet op het woord gekomen, maar ik heb tranen met tuiten gehuild. Het voelde vreselijk. Als je je kind niet ziet, ga je denken: wat heb ik verkeerd gedaan? En als moeder ook: hoe kan ik toch in verbinding blijven? Als polarisatie lang duurt, weet je op den duur

niet meer hoe je in contact kunt komen. We spraken alle twee een andere taal waarin we elkaar niet meer konden ontmoeten.

“Ik denk dat Marthe geleerd heeft dat haar moeder een eigen mening heeft en dat ik nog steeds haar moeder ben. Ik leerde dat kinderen als volwassenen een eigen wereld creëren waarop je geen invloed meer hebt. Dat is soms lastig.”

Heb je een advies voor andere ouders die hun kinderen kwijtraken door polarisatie?

“Probeer je als volwassen mens tot elkaar te verhouden en niet vanuit de moederrol. Geef je kinderen het vertrouwen dat ze dingen op hun eigen manier moeten doen. Probeer niet je eigen werkelijkheid te verdedigen maar in je hart te voelen waar je de ander weer tegemoet wil komen. Dan hoeft je alleen maar tot halverwege te gaan, je armen uit te steken en te zeggen: 'Ik ben hier.'”

Trudy over het boek van haar dochter: 'Ik heb me erg 'gezien' gevoeld. Er zit veel liefde in.'